

Motion till riksdagen

1989/90:So240

av Berit Oscarsson och Margareta Israelsson

(båda s)

Samhällets skyddsnet

Den pågående omläggningen av skattesystemet är nödvändig för att åter skapa en väl fungerande samhällsekonomi som gör det möjligt att fördela välfärden på ett rättvist sätt. Skatteförslaget synes också ha fördelen av att vara ytterst generellt.

Erfarenheten har visat att reformer som innehåller undantag och särbestämmelser ofta leder till att vissa grupper kan utnyttja systemets fördelar, vilket i praktiken kan betyda orättvisor. En övergång från ett system till ett annat betyder alltid att situationen för enskilda personer och företag förändras. Avsikten att göra ett system mer rättvist innebär naturligt försämringar för de grupper som tidigare haft fördelarna.

Emellertid kan man riskera att genomförandet av en ny mer generell reform oavsiktligt drabbar någon speciell grupp negativt. Ett bekymmer är att de som oavsiktligt drabbas negativt oftast inte är så många och därför inte får sina synpunkter framförda. Konsekvenserna för dessa grupper kan bli ödesdigra eftersom det tar för lång tid att hitta modeller för att klara just enskilda fall.

Nedanstående är exempel på hur skatteomläggningen oavsiktligt negativt drabbar en grupp handikappade. Problemet är emellertid betydligt större genom att samhällets omstöpning mer och mer sker i generella former. Ett mått på välfärdssamhället är att det aldrig får vara så statiskt och bundet av regler att det inte ger möjlighet att skydda och stötta dem som mest behöver vår solidaritet. Samhällets ambitioner måste vara att om ett generellt system oavsiktligt drabbar en grupp så måste samhället omgående göra insatser i andra former för att värna den enskilda människan.

Riksdagen har beslutat om en omläggning av skattepolitiken som bl.a. innebär en sänkning av den statliga inkomstskatten redan under 1990. Denna skall huvudsakligen finansieras genom ökning av skatten på kapital, breddning av basen för mervärdesskatten, införandet av vissa punktskatter, höjd fastighetsskatt samt reducerade räntebidrag.

Den prishöjning som följer av skattereformen skall i vissa avseenden avräknas från konsumentprisindex vid fastställandet av basbeloppet för år 1991. På så sätt ges inte någon automatisk kompensation för extraordinära prishöjningar.

För vissa grupper vidtages åtgärder som skall kompensera för de negativa effekter som omläggningen annars skulle medföra för dessa. Detta gäller ex-

empelvis studerande som uppbär studiemedel. Dessa har nämligen vanligen inte sådana inkomster att de kommer att få någon nämnvärd sänkning av statsskatten och därmed erhålla en inom skattereformen skapad automatisk kompensation.

En motsvarande grupp är t.ex. låginkomsttagare som är handikappade och därtill beroende av egen bil för att leva ett någorlunda drägligt liv.

Graden av beroendet av egen bil kan givetvis variera. Ett antal är emellertid för sitt dagliga liv helt beroende av tillgång till egen bil såvitt nu inte det för samhället betydligt dyrare och för den handikappade osmidigare alternativet färdtjänst skall tillgripas. Dessa får givetvis vid fortsatt bilutnyttjande högre reskostnader genom det högre bensinpriset men ofta utan att de balanserande skattesänkningarna eller annan kompensation kommer att föreligga.

En preliminär bedömning visar att inom kretsen av handikappade finns sådana för vilka utfallet av skattereformen ger ett klart negativt saldo. Sådana merutgifter på marginalen kommer givetvis för många av dessa att vara så stora att de stjälpur en ofta redan ansträngd privatekonomi.

Vi finner det utomordentligt angeläget att handikappade som i någon form tidigare erhållit samhällets stöd skall kompenseras för skattereformens ev. negativa saldoeffekt genom en på objektiva grunder genomförd analys. Detta gäller då inte minst de handikappade som är beroende av bilen för sitt dagliga liv. Skattereformens delmål att minska bilåkande kan inte vara giltigt för dessa.

Vi saknar möjlighet att nu lämna detaljerade föreskrifter för hur en sådan kompensation skall utformas. Det är heller inte självklart att staten skall svara för denna. En väg kan vara att kommunerna skall fullgöra detta inom ramen för socialtjänstens åtaganden. Vi vill emellertid att frågan skall lösas på sådant sätt att personerna i den berörda gruppen skall kompenseras i samma tidsskede som merutgiften uppkommer. Detta för att privatekonomi inte skall raseras och att möjligheten till ett rikt liv inte skall begränsas genom skattereformen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samhällets övergripande skyddsnet för enskilda personer skall träda i kraft när ett nytt generellt system får oavsiktliga negativa konsekvenser.

Stockholm den 23 januari 1990

Berit Oscarsson (s)

Margareta Israelsson (s)